

AMENTUL
 . 24 Cor.
 an . 12 c
 . 2 c
 e Duminecă
 . 4 Cor.
 România și :
 . 10 Cor.
 azi pentru Ro-
 străinătate pe
 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA :
 Deák Ferenc-utca 20,
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscrise nu se îna-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Minciuna lor.

Locul celor trei piscuri de pe emblema
 cari simbolizează cordonul falnic al
 Carpați și implicit libertatea ge-
 ce domnește în înălțimile clare ale
 dalta adevărului ar sculpta conturile
 idiri sombre cu ferestruți împânzite de
 și pe catapiteazma ei inegrită de ful-
 unui pizmaș și tiran Apollo, peste un
 n de stindarde rupte — pe geniul
 jii adâncit în jalea celorce sufăr în
 ea zidirei...

nturile mari, generoase, au desțelenit
 cufletele până și în celea mai necivili-
 nghiuiri ale Europei. S'au deschis și
 emnițelor din împărăția otomană și
 ștele celor ce au apropiat prin silințele
 pândă ideilor generoase, s'au curmat.
 ipit și negura, crezută de nepătruns,
 otismului aziatic și azi lumea musul-
 împreună cu popoarele de altă lege,
 este într'un elan de însuflețire zorile
 ții sale naționale. În calea libertăților
 onale nu mai există putere care să
 j. Turcii se află în pragul unui
 jern.

usia se aud tot mai rar plesnetele
 iar pe drumurile albe de zăpadă ce
 Siberia inegresc tot mai puține cete
 ctiva despotismului. Constituționalis-
 străbate, deși anevoios în întinderea
 a împărăției, dar sigur, urzind treptat
 a instituțiilor liberale peste întreaga

Semințele slave, trezite la o mai intensivă
 conștiință națională, năzuiesc tot mai vădit
 spre o viață independentă, grupându-se în
 corpurile legiuitoare după omogenitatea de
 interese. Propaganda de idei prin ziare și
 adunări populare o pot face neimpedecată,
 deși curentele răsturnătoare de stat au pă-
 truns adânc în clasele mai civilizate. Ade-
 vărul, că pornirile masselor sunt mai pri-
 mejdioase suprimate cu forța brută, decât
 lăsate în voia lor, a convins regimul rusesc.

Numai urgia șovinismului maghiar crește
 mereu. Inghimpată în mijlocul Europei, spre
 rușinea vremilor moderne, Ungaria singură
 mai ocrotește teroarea aziatică. Nici în sta-
 tele autocrate din Asia nu există o teroare
 politică mai înversunată ca la noi.

Constituționalismul la noi e o minciună
 frumoasă susținută cu multe artificii în fața
 străinătății. Din sudoarea popoarelor robite
 în năsuințele lor naționale guvernul chel-
 tuește multe mii cu condeele simbriașe, cari
 slujesc minciunii în străinătate. Ziarele ma-
 ghiare cu o sperjură răutate trimbetează
 lumii liberalismul maghiar, iar pe noi ne
 prezintă elemente revoluționare, necivilizate,
 cari abuzăm de răbdarea nețărmită a gu-
 vernului, ingrati față de bunătățile ce ni-le
 varsă din plin generositatea maghiară.
 Pe la congresele internaționale panglicării
 șoviniști declamă cu gura spartă tiradele
 de toleranță și umanitate. Damele din aris-
 tocrătime maghiară au format de curând
 o societate cu menirea să lămurească străi-
 nătății, seduse de unelirile agitatorilor ne-
 maghiari, că Ungaria e pământul făgăduinții

pentru naționalități. Societatea e sub patri-
 moniul soției lui Apponyi, pe care marele
 Björnson l-a ars cu pleasna adevărului, a-
 lungându-l din templul umanitarismului ca
 pe-un precupeț mincinos. Nădăjdum o ase-
 menea soarte și pentru precupețele nouii
 propagande de minciuni.

Căci ori și cât vor osteni să abată privi-
 rile străinătății dela celea ce se petrec în
 lăuntru țării, ei nu vor izbuti. Azi nu se
 mai pot încercui țările cu muri chinezi.
 Aversiunea față de tactica lor perfidă crește
 mereu — și azi compatrioții sunt cei mai
 urgisiți în Europa. Tot mai dese cad asupra
 lor sentințele areopagului popoarelor civili-
 zate.

Dar în loc să se cumintească, guvernul,
 ne făurește noi cătușe, noi mijloace de
 schinguire. Prigonirile sporesc. Până și li-
 bertatea de acțiune a deputaților noștri e
 luată la goană. Până și acest principiu par-
 lamentar de căpetenie e sfruntat. Imunita-
 tea lor e la discreția micilor satrapi de prin
 provincie. Un funcționar de poliție a putut
 să-și bată joc de organizația noastră în par-
 tid parlamentar, când libertatea de organi-
 zare nu se condiționează nici chiar de re-
 cunoașterea ori nerecunoașterea guvernului.

Temnițele azi mâne nu mai încap ziarisții
 nemaghiari. Fondurile ziarelor sunt exhau-
 riate de pedepsele tribunalelor și de chel-
 tutelele de proces. Pe toți ne chinuște ne-
 siguranța zilei de mâne. Și urgia va tot
 crește. Principiile constituționale răstălmă-
 cite pe placul șovinismului, dau frâu liber
 slujbașilor >ideii<. În administrație, în justi-

FOIȚA TRIBUNEI.

Vista umoristică „Furnica“.

Gheorghe Ranetti și N. D. Țaranu sunt as-
 i mai de seamă și mai muncitori umoriști și
 români. Prin revista umoristică ilustrată
 „Furnica“, ce apare deja aproape în al V-lea
 fiecare săptămână la București într'un ti-
 lin cele mai mari, sub direcția d-nialor;
 nostru literar a fost ridicat la un nivel,
 oate suporta incontestabil, paralela celor
 ne reviste umoristice franceze și germane.
 Mostul român al celebrului Caragiale, și
 mensuala revistă „Lumea vechie“ a d-rului
 nu ni-s'a dat ceva mai bun, ca „Furnica“
 pe terenul foilor adevărat umoristice ro-
 i. „Furnica“ are însă un merit deosebit,
 kcut un pas uriaș pe acest câmp dificil al
 rei de spirit, cât și-a știut grupa în jurul
 cei mai buni artiști români, ca un Iser
 Sirato și alții caricaturiști de seamă cari
 d în penelul lor toate manifestările vieții
 e și sociale din Regat, pricep atât de bine
 rolle directorilor, să dea publicului cititor
 la bufonă, lătura plină de soare și de
 efect chiar și a celor mai mohorâte și um-
 întâmplări de peste săptămână.

„Furnica“ dozează câte-odată medicamentul
 ric mai mult cu câte „un gram de sară“
 e cert, dar o face aceasta numai când
 a la „O piele groasă“ este indicat și „un
 u energie“. Și individualizând per eminen-
 ecare caz de slăbiciune românească, s'a

dovedit, că este un bun medic al maladeilor ro-
 mânismului ce și-a pus de gând să le combată.

Nu cercăm, să insistăm aici asupra valorii
 literare a unui Ranetti, asupra căruia au spus
 deja cuvinte elogioase recenzenți competenți în
 reviste de valoare ca „Viața Românească“ din
 Iași și în alte foi de seamă din România.

Nu ne arogăm dreptul a lăuda o bună lucrare,
 care n'a avut nevoie de reclamă, ci s'a afirmat
 în „Țeară“ numai pe motivul, că talentul celor
 ce redigează „Furnica“, a fost condus de un
 gând curat și de o inimă deschisă pentru nevoile
 neamului românesc.

Rostul acestor scurte și justificate constatări
 iată care ne-a fost: Să atragem luarea în seamă
 asupra acestei publicații periodice săptămânale
 de dincolo și pentru ai noștri. Căci „Furnica“ la
 noi este aproape necunoscută. Și asta nu e bine.
 Nu e bine pentru că foi politice din România
 multora din noi nu ne sunt cunoscute, foi lite-
 rare deasemenea; cu viața politică și literară de
 dincolo pe deasupra astăzi ziarele noastre ne țin
 în curent. Și cum — spre mândria noastră fie
 spus între paranteze — azi am ajuns, să zicem
 la „maturitatea națională“, că orice lucru bun,
 ce se face în Regat pentru neamul nostru, îl pri-
 vim cu sinceră și — nepărtinitoare dragoste.

Dar ca să putem avea o mai intimă și com-
 pletă idee de viață sufletească și omenească, care
 pulsează în România, și în special la București,
 unde „Soarele românismului“ strălucește mai
 cald ca aci și unde, nu este suficient dacă urmă
 numai cu citirea foilor politice și literare seri-
 oase din „Țară“.

Pentru noi, cari mulți poate se agită uneori
 prea afectuos din una sau altă foaie de partid
 din regat „Furnica“ cu satira ei particulară, cu
 umorul ei curat românesc, care astămpără orice
 patimă aprinsă, e cea mai bună balaușă pentru
 un rezonament sănătos, care ne ține în echili-
 bru judecata imparțială și elasticitatea spiri-
 tului.

De această elasticitate a spiritului la noi e
 mare nevoie azi, și dacă această parte a intelec-
 tului nostru se cultivă prea puțin acum aici, e
 indicat să ne interesăm de produsele opulente
 ale spiritului fraților noștri de peste frontiere,
 cari în toate ne sunt superiori.

Să căutăm a ajunge la o mai mare intimitate
 cu ei, și aceasta se poate numai când îi vom
 urmă pe toate căile manifestării lor intelectuale.
 Fără această nizuință devine utopică toată uni-
 tatea culturală, ce o dorim cu toții.

„Furnica“ *) este o solidă verigă, ce poate în-
 lăunți această intimitate a spiritelor. A descoperi
 această calitate a ei celorce încă nu o cunosc
 ne-a fost scumpa dorință ce ne-am spus-o aici.

Emil Borcia.

*) Abonamente se pot face prin Tipografia arhidiece-
 sană din Sibiu (pe un an 10 lei).

Cum trăiesc poeții la noi.

În scumpa noastră Românie
 Poetul liric și pletos
 Duce un traiu, asta se știe,
 Peste măsură de luxos.

ție, pretutindeni sentimentele și libertățile noastre sunt batjocorite. Jandarmii stărnesc revolte ca să le înecă în sânge. Procurorii ne stâng cu procese. Ministrii se întrec în a croi care de care lăși mai late și mai adânci de pe spinarea noastră. Școlile ni-le-au răpit, iar acum ni-se pregătește și lațul de pe urma, legea electorală, cu gândul să amuțească și puținele glasuri din cameră, cari vesteau străinătății minciuna constituției ungare.

Stăpâniți de ideia fixă a contopirii neamurilor din țară în trupul lor plin de bubele semitismului, nu mai cunosc margini.

Un vis deșert, o iluzie nebună. Cu cât sporesc frânghiile cu cari ne leagă, cu cât ele taie mai adânc în trupul nostru, cu atât mai vie, mai viguroasă se va trezi viața în noi. Și mintea ni-se cutremură la vederea prăpastiei spre care împing ei țara. Căci »Intunecată-i steaua țării noastre, înstrăinați trăim în zile grele și viitorul plin de semne rele vestește numai lacrimi și dezastre«.

Să contenească urgia până când încă conducătorii neamurilor din țară mai seamănă sămânța bună a năzuințelor pașnice, până când nu cer decât respectarea libertăților și drepturilor garantate în constituție. Să înceteze prigonirile până a nu sosi vremea când — întrebuintând cuvintele lui Eminescu — »ura noastră nu va mai fi un simțământ ci o rațiune — nu psihologie, ci logică«.

Recursul deputaților noștri. Cei patru deputați români din Arad au înaintat în termenul legal recurs împotriva cunoscutei sentințe a poliției. Recursul este adresat consiliului comunal competent ca a doua instanță. Recursul a fost iscălit de toți patru deputații români din Arad, căci dnii Oncu și Goldiș cari nu au fost osândiți, au ridicat dimpreună cu ceilalți doi colegi ai lor recurs împotriva motivărei sentinței.

La un dejun poetu 'nghite
Himere fripte pe spanac,
Visuri cu sos, răbdări prăjite
Și cu iluzii la capac.

Ș'apoi, pe lângă toate cele,
Mai are fericitul bard
In Spania mândre castele
Ce costă peste un-miliard.

Iarna de frig nu pătimește
Căci, iert' mi indiscreția,
El sobele își încălzește
Cu tufă de Veneția.

El ar putea să aibă o mie
De armăsari; dar i-a rămas
Un singur cal din herghelie
Un singur cal pur sang: Pegas.

E un cal distins, nu-i place fânul
Vrea aliment mai fin, subtil
Căci zilnic l-a hrănit stăpânul
Numai cu flori, cu flori de stil.

Consiliul de miniștri s'a întrunit ieri dimineața la orele 10 pentru a se consfătuți asupra afacerilor »curente« sau mai bine, asupra afacerii patriarhatului sârbesc. Consiliul de miniștri a fost aproape în permanență ieri ziua întreagă până seara târziu, căci numai la 2 ceasuri el a fost întrerupt de timpul mesei pe care miniștrii au luat-o la ministru-președinte. După prânz conferințele consiliului au urmat înainte și a doua zi azi vor continua. Ministrul justiției Günther a raportat pe larg asupra alegerii din Carlovăț.

Pe semne »căpăținoșii« de sârbi vor pricinui guvernului multă frământare.

O deputațiune sârbească la Wekerle. Conform unei hotăriri a partidului radical sârbesc, o deputațiune compusă din 12 inși având în frunte pe deputatul dr. Gheorghe Krasoievici s'a prezentat ieri dimineața încă înainte de consiliul de miniștri, la primul ministru Wekerle, și la ministrul Andrássy și Kossuth. În numele deputațiunii deputatul Musitzky și lașă Tomici au expus miniștrilor situația bisericii sârbești și au rugat pe miniștrii să sprijinească întărirea lui Zmeianovici.

Primul ministru Wekerle a răspuns deputațiunii cu declarații evazive și vagi vorbindu-le de dragostea guvernului pentru poporul și biserica sârbească.

O biruință țărănească. În cercul electoral de Nagyatád, un cerc curat ungueresc, a avut loc alături alogerea unui nou deputat în locul lui Chemel Gyula numit membru în camera magnaților. Dintre cei doi candidați avocatul dr. Piszár Antal și țaranul Szabó István, amândoi kossuthiști, alegătorii, în număr covârșitor țărani, au luptat cu multă înverșunare și au isbutit să-l aleagă pe candidatul țaran Szabó. După alegere au fost turburări, ca pretutindeni la alegeri unguerești.

Intrevederea Aerenthal-Tittoni. Din Roma se anunță că după informația ziarului »Il Messaggero« ministrul afacerilor străine dl Tittoni va pleca prin 5-6 August în Austria. Prin 18 sau 19 el va merge cu automobilul în Moravia pentru a se întâlni cu ministrul nostru de externe dl Aerenthal.

C'aiurea nu o fi amară
Soarta poezilor nu spun
Dar cert e, că la noi în țară,
Poezii fac un lux nebun!

Din »Furnica« — București

Kiriak Napadarjan.

Ce e paradoxal.

Ca un tocilar să-și ascutească — urechile
Când un pictor își face — mutre.
Când viața unui chel atârână de un fir de păr.
Când un croitor — cărpește o palmă.
Când un inger de femeie te bagă în — draci.
Când te fasolești pentru un blid de linte.
Când un fotograf pozează ceea ce nu e.
Când un ofițer de c. valerie e obligat să călărească pe principii.
Când un mușteriu trage perdaf unui barbier, care l-a ras prost.
Când un ovreu se — crucește.
Când un corector — se corege.

Din »Furnica« — București. E. Borcia.

Locul unde cei doi bărbați de statură înălțol nu este încă fixat definitiv, oți toni va lipsi timp de douăzeci de țru Italia.

Raportul general

al Comitetului Central al »Asociației pentru literatura română și cultura rului român« către adunarea generală convocată în Șimfeu, la 7 și 8 August 1908.

Onorată adunare generală! De câte să recapitulăm activitatea ce a desfășurat tuțiunea noastră în cursul unui an, pentru o mai bună înțelegere și o mai apreciere, a ei, e bine să se accentueze mele culturale cari ni-se impun, în astăzi, spre rezolvare, prin o muncă stăruitoare și conștientă; să stăruim asupra blemelor cari ne călăuzesc în conducerea ciatăunii.

În cele următoare vom căuta să lămurim ste probleme, indicând și mijloacele cu cărora, în marginile puterilor de cari și în împrejurările în cari ne aflăm, să le apropiem, măcar, de o deslegare coasă.

Onorată adunare generală! Instituția noastră, fiind susținută aproape numai de cărturărească a neamului nostru e foarte de ca această pătură să aștepte ca Asociația să se îngrijască în primul rând de educația. Dacă cărturarii noștri ar putea să-și caute alte instituții o cultură națională și conștiinței naționale de a jertfi unele sume — cu cari contribuie la susținerea țării — numai pentru răspândirea culturii popor, bineînțeles că problemele instituției stre ar fi mai lămurite. N'ar trebui să dim decât la aflarea mijloacelor celor trivite pentru a veni în ajutorul țării. însă, cărturarii noștri în majoritatea lor înainte de toate, necesitatea de a și crea vârsi o cultură națională proprie, Asociația nu poate renunța la educația acestora. În împrejurările în cari trăim astăzi e pentru Asociațiune să caute mijloacele torul cărora și-ar putea împlini chemarea susținătorii ei.

Aceste mijloace deocamdată nu pot fi următoarele:

a) Publicarea unei reviste culturale-literare care vor colabora secțiunile științifice ale Asociațiunii și care va fi condusă de țarul literar. Din cauza lipsei mijloacelor riale, nu va putea apărea, la început, decât 4-6 ori la an.

Această revistă, care se va da gratuită brilor fondatori, pe viață și ordinari ai țării, va căuta să familiarizeze cărturărimea stră cu probleme social-economice, cari pun poporului nostru.

Tot pe paginile acestei reviste se vor putea mărturii privitoare la trecutul nostru și putea publică cercetările privitoare la limbii și literaturii noastre.

Revista va căuta să țină în curent pe cu ajutorul membrilor din secțiunile științ terare, despre mișcarea culturală mai impo dela noi și din România.

a) Al doilea mijloc de a contribui la cărturărării noastre sunt conferințele, cari aranjă din centru, cu ajutorul membrilor secțiile științifice-literare. Aceste conferințe timpul se vor ține în fiecare centru rom parte cu ajutorul conferențiarilor din oraș pectiv, parte cu ajutorul conferențiarilor de centre. Conferențiarii cei mai buni vor toate centrele românești și prin aceasta vor tribui foarte mult la solidaritatea intelectuală

Toate damele se facideal de frumoase

prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care acovește nenumăratele crisori de mulțumită.

Face să dispară roșăța feței, pistruile, petele de ficat și toate necurătenile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerész — Makó Ujváros —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. — Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70

Comandele prin postă se satisfac repede și pu

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziziunea internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea franceză și cu diploma de distincție.

urării noastre, a cărei necesitate o simțim toți. Aceste conferințe s'au și început deja încă ele se vor continua și vor fi conduse dintru, cu îndemnare, vor putea ține locul cursurilor populare, atât de cunoscute și atât binefăcătoare în străinătate.

în venitul acestor conferințe, după scăderea cheltuielilor, se va putea pune bază unui ajutorului cărnia se va începe publicarea operei literare și științifice ale scriitorilor noștri de seamă.

Prin mijloacele mai sus înșirate credem că acțiunea noastră deocamdată își va putea lini pe deplin, datorită față de susținătorii ei. Celelalte mijloace statorite în statute, fiind înădate cu cheltuieli mari, de cari nu dispunem, ne să le amânăm până când vor veni vremuri mai bune, cari ne vor permite să răscumparam întru toate intențiunile fondatorilor acestor instituțiuni.

Asociațiunea nu are, însă, numai îndatorirea să răspândească și întărească cultura națională între țărani, ci mai ales cea de a munci pentru învățarea în popor, căci numai aici poate fi socotită de o ocrotitoare dreaptă și bună, când se îngrijește deopotrivă de toate problemele sociale ale neamului nostru. Chiar și intențiunile întemeietorilor Asociațiunii erau să se facă mai mult o instituțiune, în cadrele căreia, neașii luminați ai neamului să lucreze, în deplină conștiință a chemării lor, pentru lămurirea și înălțarea în popor, pentru a-i îmbunătăți mijloacele de existență.

Programele întemeietorilor Asociațiunii își așteaptă și astăzi realizarea în cea mai mare parte.

În împrejurările de astăzi, în situația grea în care ne găsim, după părerea noastră, singurile mijloace cu cari putem veni în ajutorul țărăni-deocamdată sunt următoarele:

a) Publicarea în fiecare lună a unei broșuri în Biblioteca populară a Asociațiunii, care se trimite gratuit bibliotecilor Asociațiunii și bibliotecilor ajutoare. Aceste broșuri vor înlocui publicațiunea periodică populară, „Țara Noastră“, care începuse Asociațiunea în anul trecut și care, din motive independente de voința noastră, trebuie să o sisteze.

b) Prin aceste broșuri, scrise pe înțelesul tuturor și de oameni specialiști, se vor populariza cunoștințele din toate ramurile: literatură, istorie, economie, comerț, industrie, etc. Informațiunile pănunțite asupra acestei biblioteci se găsesc și în raportul secretarului literar către ședința plenară a secțiunilor științifice-literare din 1908.

c) Pe lângă bibliotecă, se vor continua prelegerile populare la sate, cari și până acum au fost foarte bine primite de țărâni și cari în unele părți, unde s'au ținut regulat, au avut rezultate destul de mulțumitoare. Pentru a se putea face sistematic în toate despărțămintele, comitetul central s'a gândit să angajeze și un agronom, care să fie conferențiarul permanent al Asociațiunii și să cutriere, rând pe rând, despărțămintele, ținând prelegeri și dând îndrumări conferențiarilor de astăzi.

d) Nu vom putea cuceri, însă, poporul pentru înaintare culturală, decât atunci, când vom începe să înmulțim numărul știinturilor de carte. Pentru acest scop, în cadrele Asociațiunii, credem că se vor putea începe, cu mult succes, cursuri pentru analfabeți, pe cari unele din despărțămintele le-au și început deja. O parte din suma destinată pentru prelegerile populare, o vom înlocui, fie ca premii fie ca retribuție, pentru învățătorii cari în cursul iernii viitoare vor ține asemenea cursuri.

e) Cu ajutorul unui asemenea program de muncă, credem că „Asociațiunea“ noastră, în scurtă vreme, își va rescumpara o parte însemnată din datoririile pe cari i-le impun statutele și intențiunile culturale ale neamului nostru. Pentru a se putea duce la bun sfârșit o asemenea activitate, înainte de toate, se cere ca toți cei chemați să lucreze în cadrele „Asociațiunii“, să desfășure o muncă neîntreruptă, conștientă și energică.

De aceea facem din nou apel la cărturarimea noastră să se grupeze, într'un gând, în jurul Asociațiunii, pentru a putea sărbători, în curând, deodată cu vârsta semicentenară și triumfală idealului scris pe flamurile de muncă ale prietenilor noastre instituțiuni culturale.

Din expunerea de până acum a intențiunilor cari ne călăuzesc în conducerea „Asociațiunii“, Onor. adunare generală poate aprecia și înțelege mai cu ușurință spiritul și direcțiunea în care s'a desfășurat activitatea ei în cursul anului 1907, despre care avem onoarea a Vă raporta.

(Va urma.)

Din România.

Deraierea din stația Adjud. Trenul de marfă care venea dinspre Burdujeni, a deraiat Sâmbătă dimineața, la intrarea în stația Adjud.

Accidentul s'a întâmplat din cauza neglijenței acarului Alexandru Balaciu care nepotrivind bine macasul a provocat deraierea.

Trenul sărind de pe șini mai multe vagoane s'au sfărmat, iar altele s'au răsturnat, deasemenea și tenderul mașinei a fost cu desăvârșire sfărmat.

Manipulantul Stoica Dumitru, care tocmai se suise pe un vagon, căzând între vagoane a fost omorât pe loc.

Frânarul Atanase Nae fiind apucat între două vagoane a fost deasemenea zdrobit într'un mod îngrozitor. Dus la spitalul din Adjud, după câteva ore a încetat din viață.

Mehanicul Petre, focarul Costinescu Petre și frânarul Vasile Ionescu, sărind pe mașină s'au rănit în mod îngrozitor. totuș se crede că vor scăpa cu viață.

Acarul Alexandru Balaciu a fost arestat de către autorități.

Conferințele preoților din Dolj. Conferințele generale ale preoților din Dolj s'au terminat. Între alte comunicate și desiderate s'au propus și următoarele:

Religia în clasele primare să se dea de preoți în fiecare zi și să se înmulțească orele în învățământul secundar.

Serbătorile duminicale să se serbeze complet; să nu se mai cheme în zi de serbătoare țărâni la socoteală și răfuială; târgurile și instrucțiunile literare să fie după amiază.

Chitanțele pentru salariile preoților la sate, să nu mai fie semnate de episcopi, ci de protoereu.

Să se clarifice forma stărei civile, în cazul când un preot botează un copil bolnav, înainte de a fi fost declarat născut la oficiul de stare civilă.

Să se stabilească un acord deplin între îndeplinirea legilor civile și cele bisericesti, spre a putea lucra preoții.

Congresul studenților români la Iași.

Primum următorul comunicat:

Fraților,

dorința de a ne vedea și a ne cunoaște, care ne-a preocupat atâta vreme, e pe cale să se împlinească. Frații noștri din Iași s'au pus deja cu mare zel pe muncă. S'a instituit un comitet, compus din studenți și din fruntașii orașului, ca să ne ofere o primire splendidă.

Imi incumbă plăcuta datorință să exprim din partea „României Jună“ mulțumirile cele mai călduroase onoratei primării și studenției din Iași pentru neprețitul concurs al Domniilor lor.

După multă chibznică am decis, în concordanță cu frații noștri și la propunerea onor. primării din Iași să amânăm congresul. El va avea deci loc în 7 Septembrie st. vechi (20 Septembrie nou) și va dura după trebuință 3 până la 6 zile. Studenții români din toate părțile vor sosi deja în 6/19 Septembrie, iar în presara congresului va afla loc consfătuirea delegaților, unde se va fixa atât regulamentul pentru congres cât și ordinea de zi. Se va discuta despre chemarea studenților, despre organizarea studenției, despre raportul între studenție și presă, și eventuale teme de discuții de interes general studentesc, inițiate de participanți.

Impotriva enunțaiilor răutăcioase, lansate de dușmanii noștri, cu intenția de a ne calomniă, declarăm încă odată definitiv, că menționatul congres e lipsit de orice substrat politic, având un scop pur cultural și că ideea congresului a

purces din sânul societății noastre în urma unei necesități culturale, care am simțit-o cu toții.

Ca sosirea noastră să se prezinte într'un mod solemn și să ni se înlesniască călătoria ar fi de dorit, ca studenții de sub coroana sf. Ștefan și cei din Buc vîna să plece în masă la congres. Ar fi cel mai bine să se formeze un singur grup, întâlnindu-se cu toții la gara din Burdujeni. Spre acest scop s'ar grijă pentru frații Transilvăneni dela Borgo-Prund, unde înceată linia ferată ungară, până la Vatra Dornei, unde reîncepe cea austriacă, de trăsuri suficiente.

În vederea faptului acestuia amintiții studenți, cari vor să participe la congres, se vor anunța ce toții până la cel târziu 31 August st. n. la dl. cand. ing. Nicu Mitencu Cernăuț (Czernowitz), str. veteranilor laterală (Veteranenseitengasse) 11.

În speranța, că entuziasmul Domniilor Voastre cu care ați îmbrățișat ideea ținerii unui congres, îl veți păstra și pe mai departe și Vă veți întruni cu toții la Iași în 1906 Septembrie a. c. Vă salut și Vă zic din inimă: La revedere la congres.

Vlona, în 2 August st. n. a. c. Pentru „România Jună“ Gavril Telegă, președinte.

Mișcarea culturală.

Adunarea din Bercea a secției Hida Huedin a „Asociațiunii“.

Secțiunea Hida-Huedin a „Asociațiunii“ și-a ținut adunarea generală în Bercea, comună curat românească, situată între două dealuri, nu departe de Valea-Almașului. În dimineața zilei de 19 Iulie nou crt. la orele 8 a. m., comitetul despărțământului și alți bărbați inteligenți au asistat la serviciul divin, oficiat din partea preotului I. Nosa și diaconul E. Petron. La finea serviciului preotul I. Nosa ține poporului adunat în număr frumos o predică, explicând textul evangheliei. La orele 11 apoi toți, inteligenți și popor, erau întruniți într'un local frumos decorat cu țesături românești, unde directorul despărțământului, dr. S. Tămaș, avocat, și-a ținut vorbirea de deschidere, foarte instructivă. Urmează citirea raportului comitetului despre activitatea din anul trecut, din partea notarului I. Chiffa, din care raport se constată cu deosebită satisfacție între altele și faptul, că comitetul la Crăciun a ținut o ședință extraordinară, în Hida, unde dir. desp. dr. S. Tămaș a ținut o disertație bine succasă, I. Varga, preot, a citit o lucrare proprie de conținut comic „Speranțe topite“, care a produs mult haz, în urmă E. Măcelariu a citit un studiu asupra poeziilor poetului O. Goga, constatând cu o deosebită admirație frumusețea creațiilor lui poetice, etc. După citirea raportului se alege trei comisiuni: Una pentru încasarea taxelor dela membri, în persoanele dlor I. Andreiu, R. Roșca, preoți, I. Danciu, econom. A doua pentru censurarea raportului comitetului, în persoanele dlor I. Poruț, director de bancă, I. Nosa, preot, V. Dumitraș, inv. A treia comisiune se alege pentru censurarea raportului cassarului și bibl. în persoanele dlor dr. I. Prodan, cand. de adv., V. Bologa și A. Muntean, preot. Până când comisiunile emise își îndeplinesc lucrările lor, dl. I. Andreiu, teolog abs. își cetește disertațiunea populară. Comisia pentru încasarea taxelor prin I. Andreiu, preot, constată cu adâncă părere de rău, că afară de membrii cei vechi, cari au solvit taxele, nu s'a înscris nici unul nou, ci doar vre-o câțiva ajutoare. Se alege trei membri pentru a reprezenta despărțământul la adunarea generală, în persoanele domniilor dr. S. Tămaș, G. Murășan și A. Muntean, preoți. Mai în urmă se alege doi membri, I. Pop, preot și T. Ciuca, pentru verificarea procesului verbal al adunării. După toate acestea președintele dr. S. Tămaș în scurte cuvinte între strigăte de „să trăiască“ declară adunarea despărțământului „Hida-Huedin“ la 3 ore p. m. de închisă. După amiază la 4 ore s'a început banchetul. Seara la orele 8 s'a dat un concert din partea corului meseriașilor români din Huedin, sub conducerea lui I. Nemeș, jurist. După sfârșitul concertului s'a început jocul vesel, care a ținut până în revărsat de zori. P. Bura.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. din comitatele Sătmar și Ugocsa, aparținătorii diecezel Gherlei, invită la XI-a adunare generală ordinată, care se va ține în Șomcuta-Mare la 13 August a. st. n.

Programa adunării:

1. La ore celebrarea st. liturghii. 2. La 9 ore deschiderea adunării. 3. Alegerea unui notar ad-hoc pentru luarea procesului verbal. 4. Raportul comitetului despre activitatea Reuniunii. 5. Raportul cassarului. 6. Raportul bibliotecarului. 7. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea raporturilor acestora și a altei comisiuni pentru înscrierea de membri noi și încassarea taxelor. 8. Cetirea disertajului ținută de Vasiliu Alb, învățător în Firiza. 9. Raportul comisiunii comitetului central despre memorandumul Reuniunii noastre către ministerul instrucțiunii publice regești în cauza pensionării învățătoresți. 10. Raportul comisiunilor esmise. 11. Alegerea notarului I și II al Reuniunii și întregirea comitetului central. 12. Debaterea propunerilor prezentate presidiului înainte de adunare cu 24 ore. 13. Defigerea timpului și locul adunării generale viitoare. 14. Inchiderea adunării.

Craidarolțiu, la 3 Iulie 1908. — Stefan Pop, secretar ad-hoc. Constantin Lucaciu, președintele reuniunii.

Nota: La 1½ ore p. m. prânz comun cu prețul de cor. 240; seara petrecere cu joc premeasă de producție literară aranjată de un comitet special. Pentru încvartirare a se adresa la dnii Teodor Blaga învățător pensionat și George Lengyel învățător. Trenul dela Gilvács sosește la gara din Șomcuta-Mare seara la 9 ore și a. m. la 11 ore.

Evenimentele din Turcia.

Vieța constituțională în Turcia zi de zi ia o întindere tot mai largă spre bucuria nețarmurită a poporului care prăznuște încă mereu. Ieri s'au pus iarăși două pietrii fundamentale la clădirea constituționalismului. Armata a jurat pe constituție, iar sultanul a proclamat *magna charta* a Turciei, numită *Hati Humayun*. Un moment de remarcă al evenimentelor mai noi e vorbirea lui Enver bey, înfăptuitorul constituției, șeful turcilor tineri. A arătat foarte precaut deslușit, că puterile străine nu mai pot continua acțiunea lor reformatoare. Enver bey a ajuns un personaj istoric, eră modernă în Turcia e rezultatul propagandei conduse de el cu ingeniositate.

Telegramele mai noi:

— *Noul guvern. Constantinopole.* Ziarele aduc în ediții extraordinare lista cabinetului reconstruit. Șeic-ul-izlamul actual Mehemed Dæmal Eddin efendi rămâne și pe mai departe în postul său. Abdurahman Pașa, fost mare vizir și ministru de justiție primește șefia cabinetului. Hassan Fehmi Pașa, președintele consiliului împărătesc, a primit portofoliul „vascul” înlocuindu-l pe Turkham Pașa care a fost numit președinte al consiliului împărătesc Kiamil Pașa rămâne ministru fără portofol. Ceilalți membri ai cabinetului rămân și pe mai departe: Tewfik Pașa min. de externe, Omer Rusdi Pașa min. de război, Rahmi Pașa de marină și Hatski bey de instrucțiune publică. Sunt numiți Tewfik, șef de secție, ministru de agronomie și montanică; Mahmud, fost ambasador la Viena, ministru de comerț, Naum Pașa, care e creștin a fost guvernor în Libanon și secretar de stat în cabinetul de externe, ministru de arhitectură, și în sfârșit Ragidbey, secretar de stat în ministerul de finanțe, ministru de finanțe. Beuf Pașa, ultimul vali al Salonicului, a fost numit prefectul orașului Constantinopole.

— *Un incident diplomatic. Constantinopole.* Izzet Pașa, capul camarilei din Jildiz, fostul secretar al sultanului, temându-și viața s'a refugiat pe un vas englez cu gândul să fugă în Anglia. Fuga lui Izzet Pașa a întărit poporul care vo-

iește să-lucidă. Vasul englez pe care s'a refugiat Izzet se cheamă *Mary*. Vasule de război a Turciei i-au ținut calea în strâmtoarea Dardanelor — un fapt ce constituie violarea libertății de navigațiune — și acum Poarta sub presiunea opiniei publice cere extradarea lui Izzet, dar ministrul Angliei la Constantinopole a denegat extradarea. Se prevede un conflict serios.

— *Jurământul miniștrilor. Constantinopole.* Un comunicat oficios apărut în ziare anunță că după obiceiul adoptat în țările constituționale marele vizir, șeic-ul-izlamul și ceilalți miniștrii au depus ieri în mâinile sultanului jurământul.

— *Hatti-Humayun. Constantinopole, 3 August.* *Magna charta* a Turciei Hatti-Humayun (ordin împărătesc), proclamată ieri, în întâiul loc motivează suspendarea constituției în 1877 și declară că azi împărăția e destul matură ca să poată fi guvernată după principiile constituționale. În viitor constituția nu se va mai violă. Urmează 15 paragrafi, cari cuprind următoarele dispoziții mai însemnate:

Toți supușii au libertate personală deplină. Fără cauză legală în contra nimeni nu poate fi tras în cercetare, deținut, întemnițat sau pedepsit. Judecătorile extraordinare nu sunt permise. Nimeni nu poate fi citat înaintea autorității necompetente. Vatra familială e inviolabilă. Supușii se pot muta dintr'un loc în altul neimpiedecați. Presa înainte de imprimare nu stă sub controlul guvernului. Scrisorile private și ziarele nu pot fi reținute la postă. S'a introdus libertatea învățământului. Oficiantii de stat nu sunt obligați să împlinescă ordinațiunile cari stau în contradicție cu legea. Au libertate deplină de a abice ori și când Proiectele marelui vizir sunt supuse sancționării din partea sultanului. Bugetul statului, venitele și cheltuielile statului, se vor publica în întregime la începutul fiecărui an. Dacă s'ar ivi necesitatea de a schimba vre-una dintre legile existente, ori ar fi nevoie să se aducă legi noi, proiectele referitoare sunt a se prezintă corpurilor legiuitoare.

— *Ofițerii austriaci în Macedonia. Viena, 3 August.* Ofițerii austriaci cari comandă trupele de jandarmi ai reformelor sunt tratați cu simpatie de populațiune. Astfel colonelul Urbansky plecând în concediu, a primit o delegație de ofițeri turci, cari i-au oferit un dar în semn de simpatie.

— *Vizita la Sultan. Constantinopole, 3 August.* Principele Andrei și cu principesa, împreună cu principele Cristofor de Grecia, întorcându se din Rusia, vor sosi aci poimâne și vor rămâne patru zile, în cari vor vizita pe Sultan și pe Patriarh. Sul-anul a exprimat o mare bucurie pentru această vizită.

— *Trupe neîncrezătoare. Constantinopole, 3 August.* Ziarele spun că 150.000 de soldați din Turcia europeană nu vor depune armele până nu se va garanta respectarea constituției.

— *Prima întrunire publică în Turcia. Constantinopole, 3 August.* Aseară a avut loc în sala teatrului »Odeon« prima întrunire publică. Logele și parterul erau ticsite de mii de oameni, cari nu s'au mișcat din locul lor deși căldura era înăbușătoare.

Președintele întrunirii, Djelal Nuri Bey, a deschis întrunirea cu urări pentru Sultan, pentru armată și pentru tinerii turci. La fiecare urare poporul aclamă cu strigăte puternice și urale.

Oratorul a spus următoarele: »Acum 32 de ani Sultanul ne dăduse un parlament pentru care însă nu erau încă pregătiți și mi-lă luat.

»Azi părintele nostru ni-l'a acordat din nou în 24 de ore, ceace mărește meritele sale. Pe când în Rusia și în Persia a curs pentru constituție sânge, la noi nici un pai nu s'a mișcat. Trebuie să mulțumim în bună parte și armatei. Poporul e azi unul singur, compus din frați fericiți de otomani, creștini, evrei, armeni și albanezi«. (Aplauze îndelung prelungite).

Tinerii turci, erau prigoniți, dar acum se știe că cel mai bun patrioți sunt aceștia.

Dacă vom fi credincioși Padișahului și parlamentului, vom putea arăta și noi Europei că

suntem în stare să clădim fabrici și drumuri fer și că putem să ajungem cea mai bogată a lumii. Dar ca să aducem la îndeplinire noiștră, vom arăta că știm și suntem în stare să dăm tot ce avem.

Au vorbit apoi greci, armeni și spanioli în acelaș sens, fiecare în limba lui maternă.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 4 August n. 19

Boala episcopului Popea. Nișnică din Caransebeș: Boala P. S. continuă a inspira îngrijorări. Ieri au la patul său rudele mai de aproape, ca fost chemate la dorința sa, telegrafic.

— **Limba ungurească la sfârșit din Șiria.** Ulterior aflăm următoarele nunte regretabile asupra sfârșirii de din Șiria: Cu prilejul primirii, P. S. Sa scopolul Aradului a fost întâmpinat în de suprefectul Șiriei dl dr. Cornel Nor și român care însă, lucru dureros, a vetă ungurește, bineventând pe P. S. Sa și vântarea aceasta ungurească la o setul atât de românească a produs o impaici penibilă și toți erau bucuroși când dl Dar a isprăvit, crezându-se că de-aici înainte puțin s'a scăpat de vorba ungurească. care n'a fost mirarea celor de față că adevărata surpriză urmează numai asta! Căci nu știm pentru cari motive S. Sa a răspuns reprezentantului admat mtrației tot ungurește. Astfel la serbare de românească, aici într'un centru nesc atât de puternic, în fața unei mii de mii de români ni-s'a dat acest spațiu col: să auzim cum doi români se să în mod sărbătorec în cuvântări — rește! Dacă limba ungurească întrebui de un român funcționar este încă expilă, deși nu scuzabilă, pentru că aveă dreptul să cerem ca administrația ținut românesc să fie românească, dar vântarea ungurească a P. S. Sale este tr'adevăr cel puțin neexplicabilă.

Tot caracterul atât de înălțător al serrii a fost cu desăvârșire alterat și s'a în fața mulțimii adunate o pildă duren de demoralizare națională.

Dar nici atât nu a fost de-ajuns. Sa a făcut vizite tuturor fruntașilor din calitate dar a ignorat tot corpul învățat atât în seria vizitelor cât și la invitările masa comună, în vreme ce, bine reprezentanții administrației nu au fost din rândul celor invitați. Acest dispreț dascălii noștri a produs între ei o legimemulțămire.

— **Pregătiri împotriva votului universal.** Într'un lung și grozav de eruditional de fond, imperialista »B. Hrl.« mentează împotriva votului universal tează autori francezi și nemți cari au clarat falimentul parlamentarismului întepo, pe sufragiul universal. Știm bine scopul acestui articol: de-a pregăti publică ungurească predispuându-l de acuma împotriva votului universal.

Noi însă suntem căpăținoși dragă rialisto, pentru a se putea declara falimentat,

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — mester de monumente și pietre de sculptură. —

Fabricație proprie din marmură, granit, soyal, labrador etc., din pietre de marmură în magazinul se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25. Căminaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dózsa-ut. Nr. 21, Telefon 662.** Filiale: Nagyvárad, Gygyóben, Déva și Bánpatak.